

HVORLEDES GAAR DET MED DET RUSSISKE LANDBRUG?

AF AAGE FJELLERUP

SELVOM den Statistik, der danner Grundlaget for vor Viden om Sovjetunionens økonomiske Udvikling, ikke er komplet og ofte ændres med Hensyn til Tallenes Opstilling, er der dog intet, der tyder paa, at den er systematisk vildledende over længere Perioder. Dette vilde ogsaa daarligt kunne tænkes, da de økonomiske Talrækker staar i en saadan indbyrdes Afhængighed, at direkte Forfalskning vanskeligt lader sig gennemføre. At politiske Hensyn spiller en Rolle viser sig f. Eks. derved, at ubehagelige Kendsgerninger, som f. Eks. den relativt ringe Høst i 1936, ikke slaas fast i officiel Statistik, førend eventuelle Farer ved Offentliggørelsen — f. Eks. af udenrigspolitisk Art — er overstaaet. Et saadant Hensyn kan være fuldt berettiget.

Trods mangelfulde Detailler lader det sig paa nærværende Tidspunkt gøre at give et Billede af USSR's Landbrug, og Tiden er netop inde dertil, fordi Tilstandene synes at have fæstnet sig paa varigere Vis og er af udslaggivende Betydning for Ruslands økonomiske og politiske Helhedstilstand.

Som bekendt var Ruslands Landbrugsforhold gennem hele det 19. Aarhundrede meget primitive, idet Markfællesskab, Trevangsbrug, periodiske Jordomdelinger: kort sagt hele den gamle middelalderlige europæiske Agrarforfatning, holdt sig til op mod det 20. Aarhundrede. De russiske Bønder var vel blevet frigjort for Livegenskabet ved de store Reformere i Zarriget omkring Aar 1861, men Landboforholdene iøvrigt blev ikke samtidig reformeret paa afgørende Vis. Efter denne Periodes Reformlove kunde Bønderne ganske vist faa udlagt Jordlodder til eget varigt Brug, saaledes at Jorden udgik af Godsherrens Besiddelse, men de udlagte Lodder overgik ikke til Enkeltmandseje, men til det gamle Landsbyfællesskab, Miren. Om nogen Udskiftning fra Fællesskabet og Indførelse af Privateje til de udskiftede Lodder var der ikke Tale. Desuden var Afgifterne for den udlagte Jord meget høje.

Den fattige russiske Landsby med de primitive Træhytter, som ikke har meget tilfælles med danske Gaarde, voksede kraftigt fra Aar til Aar, idet Bønderne var interesseret i at faa deres Børn bortgiftet i en ung Alder, saaledes at de kunde deltage i Jordfordelingen. De unge klinede deres Hytte op ad Familiens og gav deres Bidrag til den kraftige Befolkningstilvækst, som prægede Landsbyen. Den populære Opfattelse af Jordproblemet i Rusland, repræsenteret af Bønderne selv, var den, at der var for lidt Jord. Den russiske Landsby blev et Arnested for dyb Utilfredshed. Oprør i By og paa Land under den russisk-japanske Krig viste Nødvendig-

heden af indgribende Reformers, hvis Zarmagten skulde gøre sig Haab om at bestaa som Stormagt.

I Aarene efter 1906 gik man da i Lag med Gennemførelsen af Landbo-reformer med Udskiftning og Selveje for Øje efter vesteuropæiske Forbilleder, Reformers, der bærer Navn efter Periodens Førsteminister, Stolypin. Der blev givet Adgang til en mer eller mindre fuldstændig Udskiftning fra Fællesskabet, og de udskiftede Arealer kunde overgaa til individuelt Privat-eje. Reformernes, der gennemførtes paa Trods af Dumafertallet, der ikke var stemt for vesteuropæiske Fremgangsmaader, krævede en Hær af Op-maalere, som først maatte uddannes. Andragender om Udskiftning kom efterhaanden hurtigt frem, men før Verdenskrigen havde i hvert Fald ikke 10 pCt. af Ruslands Bønder selvstændige Brug, og Udskiftningen var mange Steder temmelig irrationel med for stærk Spredning af Lodderne.

I Aarene mellem 1906 og Verdenskrigen begunstigedes Landbrugspro-duktionen Udvikling i Rusland af de stigende Priser og øgede Afsætnings-muligheder i de vesteuropæiske Industrilande. Denne Udvikling gavnedes særlig de store korndyrkende Landbrug i Syden, men kom dog ogsaa det mindre Landbrug til Gode. Saaledes udvikledes Mejerivæsenet i de sibiriske Smaabedrifter og fremkaldte en stor Eksport af sibirisk Smør.

Kernen i hele Ruslands Økonomi var den stigende Eksport af alle Arter Landbrugsprodukter — i Særdeleshed dog Korn. Landbrugsprodukter ud-gjorde $\frac{1}{5}$ af Ruslands hele Eksport, og Landet var Verdens største Ekspor-tør af Landbrugsprodukter. Ikke des mindre var Ernæringsforholdene i Rusland slette og Dødeligheden større end i noget andet europæisk Land.

Forholdene var dog i Bedring i disse Aar, hvortil ogsaa medvirkede Indu-striens Udvikling og Aabningen af Landbrugsarealer i Sibirien for Ud-vandrere. 3 Mill. Mennesker udvandrede hertil i Aarene 1906 til 1913. Fremgangen var dog beskeden i Forhold til Landbrugets Masser og for-maaede ikke at hindre, at Landbruget i visse Egne, særlig i centrale Di-strikter, sank ned i en stadig dybere Depression. Træplove og Segl benyt-tedes i stor Udstrækning, og Foldudbytterne var fortsat meget smaa, ca. $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{2}$ af i Danmark. Kreaturerne var som Følge af den stærke Udparcelle-ring meget talrige men ofte ganske underernærede. Hesteholdet var nød-vendigvis meget stort som Følge af de mange uøkonomiske Brug med den vidtløftige Kørsel mellem de mange Lodder. En betydelig Del af Høsten gik derfor til Trækkraft. Mange Steder var fuldkommen Misvækst velkendt.

Den bedste Skildring paa vesteuropæiske Sprog af det russiske Land-brugs Tilstand før Verdenskrigen finder man utvivlsomt i det store Værk »Russian agriculture during the war« i Carnegieinstitutets Bøger om Ver-denskrigens økonomiske Historie.

Russiske Statsmænd og Økonomer synes at have haft den Opfattelse, at det russiske Landbrug som Følge af dets primitive Karakter vilde være mindre følsomt overfor Verdenskrigens voldsomme økonomiske Forstyr-relser end andre Landes mere udviklede Landbrug. Det var en temmelig overfladisk Opfattelse, som Begivenhederne gjorde det af med.

Ligesom i andre Lande søgte Staten af Hensyn til Krigens Behov at presse Prisen ned paa de mest uundværlige Produkter, fortrinsvis Korn.

En saadan Politik maa nødvendigvis suppleres med Foranstaltninger til

at hindre, at Kornet opfodres, hvis man ikke samtidig prisregulerer hele den animalske Produktion i Overensstemmelse med Kornpriserne.

I Rusland var det mere end andetsteds en uoverkommelig Opgave paa Grund af Landets Udstrækning og Forhold at gennemføre en saadan rationel Prisfastsættelse for og Regulering af Landbrugsproduktionen. Resultatet af Statens Tryk paa Kornpriserne blev da, at Kornet opfodredes, saaledes at der udenfor Landbruget blev en voldsom Kornmangel til Trods for, at Hjemmemarkedet nu fik Raadighed over de store Kornmasser, som før Krigen eksporteredes. De daarlige Transportforhold bidrog til yderligere at vanskeliggøre Forsyningerne.

I Oktober 1915 skal $\frac{3}{4}$ af Ruslands Byer have haft følelig Levnedsmidelmangel, medens Hæren paa dette Tidspunkt endnu havde tilstrækkeligt. I Krigens tredie Aar følte ogsaa Hæren Kornmangel, idet der kun kunde rekvireres 9 af de 18 Mill. t Korn, som Hæren krævede. Mangelen paa Fødevarer var en medvirkende Aarsag til Hærens Opløsning og Martsrevolutionen.

Umiddelbart efter Martsrevolutionen tog Ruslands Bønder overalt i Riget fat paa at løse Agrarspørgsmaalet efter deres egen Recept, der simpelthen foreskrev Bemægtigelse af Jorden og Fordeling af denne ved Bøndernes egne Foranstaltninger. Mange Godser afbrændtes, og Landadelen havde næsten overalt i Riget forladt deres Godser inden Oktoberrevolutionen. Store Produktionsværdier gik til Grunde under denne uafvendelige Agrarrevolution, idet Produktionsmidlerne paa Storgaardene ofte blev ødelagt; undertiden ud fra den bondesnu Betragtning, at Godsejerne vilde faa svært ved at vende tilbage til deres Godser, naar alle Produktionsmidler var ødelagt. Sædvanligvis var det vel Vanskeligheder ved Delingen, der gjorde sig gældende.

Allerede i Marts 1917 havde Lenin i et Brev til de svejtsiske Arbejdere udkastet et Program for Partiets nærmeste Opgaver. Han udtalte heri sin Sympati for det af de socialrevolutionære i Dumaen fremsatte Forslag om Jordens Nationalisering og Fordeling ved Lokalkomiteer valgt paa et uindskrænket demokratisk Grundlag. En af hans Regerings første Handlinger var Udstedelsen af det saakaldte Landdekret af 8. Nov. 1917, hvorved al Ruslands Jord med tilhørende Kræfter nationaliseredes og efter detaljerede Regler skulde fordeles paa den jorddyrkende Befolkning.

Denne Jordlovgivning søgte virkelig paa rationel Vis at give en ligelig Adgang til Dyrkning af Ruslands Jord, men da Produktionsmidlernes Fordeling ikke berørtes af denne Lovgivning, blev Resultatet i Praksis det, at de fattige Bønder for at kunne dyrke deres Jord maatte søge Støtte hos den Del af Bønderne, der var bedre stillet i saa Henseende. Man blev derfor for at faa Jorden under Opdyrkning nødt til at fire paa de strenge Principper og tillade, at Bønder med egne Driftsmidler fik mere Jord end andre. Myndighederne paa Landet saa igennem Fingre med Forbudet mod Udlejning og Forpagtning af Jord og Anvendelse af Lønarbejdere. Retten til at dyrke Jorden modsvaredes af en Pligt til at afgive Produkter til statsfastsatte Priser, men Krigstidens Requisitionspolitik formaaede dog ikke at tage Hensyn til, om der nu ogsaa forelaa et virkeligt Produktoverskud.

Under Borgerkrigene gik det hurtigt nedad med Landbruget. I 1919 var Kreaturbestanden halveret i Forhold til 1916, men den ringe Kornhøst

tillod iøvrigt heller ikke noget større Husdyrhold. I 1921—23 indtraadte Landbrugskrisens Kulmination med en Misvækst, der i Volgaegnene kostede flere Millioner Mennesker Livet. Det er utvivlsomt den værste Hungersnød, Rusland har oplevet i historisk Tid. Dermed var dog ogsaa Bunden naaet. De hjemsendte Soldater fik hurtigt deres nyudlagte Lodder taget under Plov. Kornhøsten, der i 1913 kulminerede med 78 Mill. t paa USSR's nuværende Territorium, blev for Hungeraaret 1921 opgjort til 35 Mill. t. For 1922 angives den til 58 Mill. t — altsaa et relativt godt Resultat.

Regeringens Landbrugspolitik, efter at Markedet for Landbrugsprodukter var frigivet i 1921, gik ud paa at vinde Landbrugerne gennem Andelsvæsen, Tilskud og Støtte og ved Oprettelse af det gamle Prisforhold fra før Verdenskrigen mellem Priserne paa Landbrugsprodukter og Industriprodukter.

Der maatte ikke opstaa en saakaldt »Saks« ved at Priserne paa Industriprodukter fjernede sig for meget fra Landbrugsprodukternes Priser. Kraftige Indgreb syntes foreløbig unødige. Landbrugsproduktionen naaede allerede i 1925—26 lidt op over Produktionsværdien i 1913, 10,5 mod 10,2 Milla. Guldrubler. I 1926—27 og 1927—28 var der derimod Stagnation med en Produktionsværdi paa henholdsvis 10,5 og 10,6 Milla. Guldrubler. Kornproduktionen 1925/26—1927/28 udgjorde 70—75 Mill. t mod 78 Mill. t i 1913. Foldudbyttet var nogenlunde det samme som de sidste 3—4 Aar før Krigen. Hvad der efterhaanden gav Stagnationen en farlig Karakter var det Forhold, at de statslige Kornopkøb viste en Nedgang — fra 1927—28 til 1928—29 fra 10,2 til 8 Mill. t —. Der indtraadte som Følge heraf en Kornkrise, der virkede stærkt hæmmende paa den fortsatte Industriudvikling. Umiddelbart før den 1ste Femaarsplan maatte man i de større Byer skride til Rationering af Brød og Mel. Udbudet af Kød viste nogen Stigning, men betød kun lidt i Forhold til Kornsalget. Kartoffelhøsten steg fra 36 Mill. t i 1913 (Tallet muligvis for hele Zarriget) til 46 Mill. t i 1928, men her spillede Bøndernes Selvforsyning en væsentlig Rolle.

Produktionen af Bomuld, Hør og Hamp var stigende, saaledes at Landet fik mere Oliefrø og Tekstilmateriale af egen Avl. Kreaturholdet var i en kraftig Udvikling, der viste, at Bønderne saa deres Fordel i at opfodre Kornet.

	Mill. Stkr.			
	Stort Hornkvæg	Faar og Geder	Svin	Heste
1916.....	50,0	91,0	13,5	31,5
1925.....	51,0	107,0	17,0	24,6
1928.....	70,0	136,4	23,0	33,0

Forklaringen paa denne Udvikling maa søges i mange Forhold. Al den Venlighed, Bolsjevikerne havde vist Bønderne for at opnaa deres politiske Støtte, havde de betalt med store økonomiske Indrømmelser. Bønderne var ikke i nær samme Grad som før Krigen belastet med Skatter, Afgifter og Renter og derfor ikke tvunget til større Markedssalg. Dertil kom, at deres eget Behov var steget som Følge af jævner Indtægtsfordeling og Trang til mere animalsk Føde. Opsparing af Driftskapital spillede desuden ringe Rolle, da Bønderne jo ikke var Ejere af Jorden. Ogsaa Prisforholdene gjorde sig gældende. Staten var efterhaanden blevet Monopolkøber af Korn, hvad

der trykkede Prisen. Hovedaarsagen til den ringe Markedsproduktion maatte søges i Udparcelleringen, der havde reduceret Gaardene til gennemsnitlig 6,1 ha, hvoraf 4 ha besaaet. Til hver Gaard hørte gennemsnitlig 1 Hest og 1,1 Ko; for 104 Rbl. Redskaber og 328 Rbl. Husdyr, hvoraf 144 Rbl. faldt paa Hestene.

Ved den store Folketælling i 1926 registreredes den landbrugende Befolkning saaledes:

Landbrugsarbejdere og Tyende	5,0 Mill.
Fattige Bønder	21,1 »
Middelstillede Bønder	81,0 »
Velhavende Bønder	5,9 »

Ialt... 113 Mill.

I denne Statistik var til de velhavende Bønder henregnet saadanne, der anvendte lønnet Arbejdskraft og desuden var i Besiddelse af et landbrugsmæssigt Udstyr til en Værdi af over 400 Rbl. pr. Gaard. Deres Andel i Landbrugsbefolkningen var kun 5 pCt., men Grænsen nedad mod de middelstillede Bønders store Gros var selvfølgelig temmelig vag i Praxis. Mange Steder var de velhavende Bønder Familie- eller Sognekonger, der forstod at bevare deres Førerskab i Landsbyen og vedligeholde den gamle fjendtlige Indstilling mod Statsmagtens Paahit.

Overfor Kornforsyningsvanskelighederne var Regeringens Politik vaklende. Da den 1ste Femaarsplan tog sin Begyndelse, havde Regeringen endelig valgt Tvangens Vej. Forslag om, at man skulde lade Bønderne frit sælge til Udlandet og frit hjemføre industrielle Produkter i Bytte blev forkastet, og Tvangsopkøbene af Korn skærpedes.

Den første Femaarsplan regnede for Landbruget særdeles optimistisk med, at man i Løbet af Planperioden skulde faa en Stigning i Kvægheder paa paa ca. 30 pCt. og en ikke ubetydelig Stigning i Foldudbyttet. Hele denne Plan blev under den Udvikling, som satte ind i 1929, fuldstændig endevendt. I 1929 sætter en ny Agrarrevolution ind i det omtumlede russiske Landbrug; en Proces kendt som Landbrugets Kollektivisering.

Allerede før 1929 havde man søgt at overvinde Ulemperne ved den stærke Udparcellering ved Dannelse af Kollektiver, hvor Agerjorden sammenlagdes til et fælles Areal, som gjorde det muligt at anvende moderne Landbrugsmaskiner m. v. Denne Landbrugspolitik var et Skridt henimod de store Bedrifter med stor Markedsproduktion, som var Kommunistpartiets Maal. Den 1ste Femaarsplan tog Sigte paa at fremme Omlægningen til Kollektiver, saaledes at 15 pCt. af Gaardene i Femaarets Løb kunde overføres til denne Driftsform. Derved vilde man opnaa, at Kollektiverne i Forbindelse med Statsfarmene ved Periodens Udgang blev i Stand til at levere omkring $\frac{1}{4}$ af alle Landbrugets Markedsleverancer; for Kornets Vedkommende endog 60 pCt.

Det centrale i hele Landbrugsprogrammet var at faa sat Kornafleveringerne i Vejret. Programmet lød paa en Tredobling, fra 8 til 24 Mill. t, hvoraf $\frac{1}{3}$ skulde eksporteres, saaledes at Rusland var i Stand til at genvinde sin Stilling som Storeeksportør af Korn.

Det viste sig hurtigt, at Kollektiviseringskampagnen ikke lod sig gennemføre paa systematisk Vis i det begrænsede Omfang, som Planens Fædre havde tænkt sig.

I Efteraaret 1929 antog Kampen om Kornet en saa voldsom Karakter, at hele Landet gennemsyredes af Uro. Hver Dag kunde Aviserne fortælle om Kornindsamlere, der var dræbt under deres Arbejde; undertiden var det Hunde, der var sluppet løs paa dem. Mange Steder satte Bønder Ild paa opsamlede Kornlagre for at undgaa Tvangssalg til Staten. Smaa-bønder, der søgte at gennemføre Overgangen til nye Driftsformer, kom ud for den voldsomste Terrorkampagne; ofte i helt middelalderlige Former med Korsfæstelse, Opbrænding o. s. fr.

I 1921 havde Lenin maattet bøje sig for Bøndernes Modstand og genindføre det frie Salg af Fødevarer. Dengang havde Sovjetmagten ikke Kræfter til at fortsætte Kampen mod Bønderne. I 1929 var Situationen en ganske anden. Det var nu muligt at give de nye Brug en væsentlig Støtte fra Statens Side, og selvom Statslandbrug og Kollektiver i 1929 kun omfattede en ringe Del af Landets Jord, var disse Brug for Kornets Vedkommende allerede oppe paa lige saa store Markedsleveringer som Storbønderne.

Kampen om Kornet og for Kollektiviseringen antog Karakter af en Massebevægelse, der vendte Brodden imod Kulakkerne. »Dekulakisering« blev et Slagord. Rundt i Landdistrikterne satte Smaa-bønderne sig i Besiddelse af Storbøndernes Produktionsmidler: Saasæd, Trækkraft og Maskiner. Derimod havde Smaa-bønderne jo ikke Muligheder for at overtage Kvæget, da der manglede Kvægfarme. Meget Kvæg gik til Grunde.

Modstanden blev brudt ved Deportationer, og Bønderne strømmede til Kollektiverne. Det viste sig snart, at det var umuligt at organisere Kollektiverne i et saa voldsomt Tempo, og Nedslagtningen af Kreaturer før Indmeldelse i Kollektiverne antog et saadant Omfang, at Partiet maatte slaa kontra.

I Slutningen af Februar 1930 fremkom i Sovjetpressen en Artikel af Stalin selv, der var formet som et Manifest til de russiske Bønder og det kommunistiske Parti. Heri fremhævedes, at det endnu var for tidligt at tilstræbe Dannelse af egentlige Landbrugskommuner. Der maatte tages Sigte paa Oprettelse af Kollektiver i Form af Arteller, hvor Produktionsmidlerne var socialiseret for Korndyrkningens Vedkommende, idet Jord, Maskiner, Arbejdskvæg og Driftsbygninger indgik til Fællesskabet og skulde udnyttes ved fælles Arbejdskraft, medens Havebrug, Fjerkræavl, mindre Husdyrhold og en Del af Malkekvæget maatte forblive i privat Besiddelse sammen med Boligen og Arbejdsredskaber til dagligt Brug.

Enhver Tvang til Kollektivisering fordømtes i kraftige Udtryk.

Den gode Høst i 1930 i Forbindelse med de store Kornafleveringer gjorde Stemningen optimistisk. I Foraaret 1931 paabegyndte Partiet en ny Kollektiviserings- og Dekulakiseringskampagne, som indledtes med øget Beskatning af velstillede Bønder, Restriktioner i Kreditgivning, Salgshindringer for Enkelthønder m. v. Nye Tusinder af Kulakker deporteredes. Ved Udgangen af 1931 var 61 pCt. af Gaardene kollektiviserede. I Løbet af 1931 udstraktes Kollektiviseringen til specielle Produktionsgrene, saasom Bomuld, Sukkerroer, Hør, Te m. v. Artellerne blev den dominerende Organisationsform og reduceredes til en Gennemsnitsstørrelse paa 375 ha (omfat-

tende gnst. godt 60 Familier med ialt 300 Personer). Ved denne Reduktion haabede man at lette Arbejdets Organisation paa akkordmæssig Basis. Kun i de udprægede Korndistrikter blev man staaende ved de store Kollektiver.

Den almindelige Ordning ved Organiseringen af Artellerne var den, at Bønderne indskød $\frac{9}{10}$ af deres Jord, praktisk talt alle deres Heste og en Del af deres Køer. Overleveringen af Køer stødte dog mange Steder paa stærk Modstand, fordi de smaa Landbofamilier frygtede for at skulle undvære Mælk og Mælkeprodukter. Fra Partiet Side udfoldedes store Anstrelgelser for at faa de saakaldte Mellembønder med ind i Bevægelsen, saaledes at Artellernes Produktionsevne derved kunde styrkes.

Igennem 1930 og 1931 fortsattes imidlertid Kvægbestandens voldsomme Reduktion. En vis Reduktion var utvivlsomt en uomgængelig Forudsætning for, at Byernes Kornforsyning kunde to—tredobles, men Tilbagegang til en ringere Produktion af animalske Produkter var ikke tilsigtet. I de følgende Aar syntes alle Anstrelgelser for Kvægbestandens Udvikling at være ude af Stand til at sætte Husdyrholdet i Vejret, selvom en Kvalitetsforbedring sporedes. Først i 1934 var der Tale om en aabenbar Fremgang. Indtil 1935 var man uden samlede Opgørelser for Produktionens Udvikling i Aarene 1929 til 1934 incl. De i 1935 fremkomne Tal, der inkluderer ufuldført Produktion — f. Eks. ikke afgræssede Arealer — og Kvægholdets Forøgelse hidsættes nedenfor:

Landbrugsproduktion i Mill. Rbl. efter 1926—27 Priser.

	1929	1930	1933	1934
Samlet Høst og Kvægavl....	14,745	14,008	13,961	14,829
Høst	9,059	9,602	11,054	11,529
Kvæghold	5,686	4,406	2,907	3,300

Det vil bemærkes, at de to daarlige Landbrugsaar 1931 og 1932 ikke er med i Statistiken. Siden 1934 har der været udpræget Fremgang, saaledes er Husdyrbestanden vokset kraftigt indtil Sommeren 1936.

Mill. Stkr.

	1929 $\frac{1}{7}$	1934 $\frac{21}{12}$	1935 $\frac{21}{12}$	1936 $\frac{1}{6}$
Heste	34,6	14,9	15,5	16,6
Hornkvæg	67,1	38,9	45,9	56,7
Svin	20,4	17,1	25,9	30,4
Faar og Geder	146,9	40,8	49,9	73,7

Den relativt daarlige Høst i 1936 har sikkert bevirket, at Fremgangen først har kunnet fortsættes ind i 1937, hvis enorme Høst, efter foreløbige Opgørelser ca. 7000 Mill. Pud eller omkring 115 Mill. t Korn, d. v. s. næsten 30 pCt. mere end den hidtil største Kornhøst, vil muliggøre en meget kraftig Kornopfodring. En betydelig kvalitetsmæssig Forbedring af Besættningerne synes allerede at have fundet Sted, saaledes at Nettoudbyttet pr. Kreatur er stærkt stigende. Det vil ogsaa nok kunne tiltrænges, da før i Tiden en al for stor Del af Foderet medgik til den blotte Vedligeholdelse af Skind og Ben paa de afmagrede Kreaturer. Forskydningen over mod Svineavl er et Udtryk for den almindelige Tendens mod et mere intensivt Husdyrbrug, da Svinene giver mest Kødubytte pr. Foderenhed. Iøvrigt vil Tilpasning

af Kreaturholdet til Fodermængderne formentlig ogsaa lettere kunne ske over Svineholdet.

I 1935 tog Oprettelsen af større Kvægfarme for Kollektiverne en kraftig Udvikling. Det samlede Antal Kvægfarme steg med 100,000 til 332,600. Ikke des mindre er de enkelte Kollektivbønders private Kreaturhold steget kraftigere, saaledes at deres Andel i Kreaturbestanden har vist Stigning. Ved Udgangen af 1935 havde de mellem 43 og 54 pCt. af de forskellige Husdyr — bortset fra Hestene. Regeringen yder Pengehjælp til Køb af private Køer. Det er værd at understrege, at en saa væsentlig Del af den animalske Produktion ligger hos de enkelte Bønder. For Køernes Vedkommende skyldes det Ønsket om Selvforsyning med Mælk; for Smaa-kreatureernes Vedkommende synes det, som Privatbrugerne har faaet til Opgave at forestaa Tillægget.

For Planteproduktionens Vedkommende savnes endnu en fuldstændig Opgørelse for 1936, hvor Kornhøsten som allerede nævnt har været relativt lille. Iflg. Oplysninger i Udenrigsministeriets Tidsskrift antages den at have andraget 70—75 Mill. t.

For tidligere Aar hidsættes flg. Tal:

	Mill. t.			
	1930	1932	1934	1935
Korn	83,5	69,9	89,4	90,1
heraf Hvede	26,9	20,3	30,4	30,8
Bomuld	1,1	1,3	1,2	1,7
Sukkerroer	14,0	6,6	11,4	16,2
Kartofler	46,0*)		51,0	69,7

*) Gnsn. 1929—30.

I denne Tabel mangler 1931 — der omtrent staar lige med 1932 — og 1933, der rangerer paa Højde med 1934. De absolute Tal har efter 1932 ligget væsentlig højere end før den 1ste Femaarsplan. Den stærke Stigning for Kartoffelavlens skyldes utvivlsomt de kraftige Kornafleveringer, som Bønderne lettest har kunnet modvirke ved større Kartoffelavl. Høsten af Hør og Solsikkefrø har ogsaa vist nogen Stigning i disse Aar.

Høstvurderingerne gennemføres i Rusland som andetsteds ved Opgørelser af Arealerne og Ansættelse af Foldudbytter. I Aarene 1930—32 havde man et System med Aflevering af en vis Andel af Bruttohøsten, hvad der gjorde de offentlige Myndigheder interesseret i at faa saa store Ansættelser frem som muligt, da store Kornafleveringer var af afgørende Betydning. Dette Forhold har sandsynligvis medført, at Udbyttet i 1930—32 i Virkeligheden har været lavere. I 1933 gik man over til Aflevering med faste Ydelser pr. Arealenhed, hvorved denne Interesse i for høj Ansættelse af af Høsten bortfaldt, medens Bønderne samtidig blev interesseret i det størst mulige Foldudbytte. Tabet ved Indhøstning og Tærskning er i de senere Aar reduceret. Det er saaledes meddelt, at den noget mindre Høst i 1934 i Virkeligheden indbragte 4 til 4,8 Mill. t Korn mere end Aaret forud som Følge af Indhøstningens og Tærskningens Fremskridt.

De seneste Aars Stigning i Høstudbyttet er naaet samtidig med en Reduktion af Saaarealet. Foldudbyttet for 1934 og 1935 har dog i det store og hele ikke været større end i 1913; det bedste Landbrugsaar før Krigen.

Den relativt gode Høst i 1936 med Vejrforhold lige saa daarlige som i Tørkeåret 1921 og den enorme Høst i 1937 synes at tyde paa, at det russiske Landbrug nu er godt paa Vej til et væsentlig højere Foldudbytte end hidtil paa Grundlag af Kollektiverne og det nye moderne Produktionsapparat, som er stillet til dets Raadighed.

De nye Brugs organisatoriske Rammer ligger nu fast. Paa Kollektivbøndernes 2den Kongres i Februar 1935 vedtoges nye Statutter, der betød en Fæstelse af Kollektivernes Brugsret til Jorden. Bestemmelsen om, at Jorden overlodes Kollektiverne til Benyttelse paa ubestemt Tid ændredes til »bestandig« og denne Ændring blev senere slaaet fast i den nye Forfatning af 1936 (Art. 8). Forfatningen anerkender Kollektivernes Ejendom som offentlig socialistisk Ejendom (Art. 7, 1. Stk.) og giver den dermed kvalificeret Beskyttelse.

Ogsaa Bøndernes saakaldte »Tilskudsøkonomi«, der endnu betyder saa meget for Husdyrholdet, sikredes ved Forfatningen. Efter de gældende Normalregler maa Kollektivbønderne have egne Lodder paa $\frac{1}{4}$ til 1 ha og har Ret til her at holde indtil 3 Køer, 3 Søer, 20—25 Faar o. s. fr. alt efter det paagældende Landbrugsdistrikts Karakter. I Distrikter med Nomadekvæg kan Kollektivbønderne privat have indtil 10 Køer, 150 Faar, 10 Heste og 8 Kameler.

Fastsættelsen af Kollektiverne betyder, at man ikke længere ser disse som et midlertidigt Gennemgangsled til egentlige Statsbedrifter. Disse har tværtimod i Løbet af 1936 maattet afgive Jord til Kollektiverne paa de talrige Steder, hvor Kollektiver og Statsgodser havde Marker ind imellem hinanden. Over 9 Mill. ha overførtes til Kollektiverne i 1936.

Ved Begyndelsen af 1937 var rene Individualbrug udenfor Kollektiverne skrumpet ind til ca. 2 Mill., medens $18\frac{1}{2}$ Mill. Smaabrug var samlet i 250,000 Kollektiver. I Forbindelse med Overførsel af Jord er sket Eftergivelse af Restancer og i Særdeleshed er Kollektiverne støttet ved de nye Maskin- og Traktorstationer.

Ved Høsttid 1937 fandtes ialt 5612 Maskin- og Traktorstationer og for 1937 kan man regne med, at næsten $\frac{2}{3}$ af alt Landbrugsarbejde udføres ved Hjælp af Motorkraften, som disse Stationer og Statsgodserne raader over. Traktorernes Antal i det russiske Land er nu omkring $\frac{1}{2}$ Mill. Deres samlede Kraft andrager omkring 8 Mill. HK, der svarer til Traktorbestanden i U. S. A., men Udnyttelsen er langt mere intensiv end der. Efter visse Opgørelser — som maa tages med Forbehold — udnyttes de 3—4 Gange saa meget. Det er netop ved at muliggøre en saa intensiv Udnyttelse af det moderne Landbrugsapparat, at det russiske Landbrug skal vise sin Overlegenhed overfor Fortiden og andre store Landbrugsstater.

I de sidste 2—3 Aar er man i stigende Grad gaaet over til Produktion af Larvefodstraktorer, hvad der staar i Forbindelse med Combinerens Fremrykning i det russiske Landbrug. Den ejendommelige rykvise Udvikling af Ruslands Maskinproduktion har givet sig det Resultat med Hensyn til Combinere, at man i 1936 har fremstillet over 40,000 mod nogle faa Tusinde i 1934. Høsten 1937 havde det samlede Landbrug over 100,000 Combinere til Disposition og ca. $\frac{1}{3}$ af hele Høstarealet er høstet med disse kombinerede Meje- og Tærskværker. Af Foraarspløjningen 1937 udførtes 80 pCt. med

Traktorer, og den store Efteraarspløjning i Aar skal for $\frac{2}{3}$'s Vedkommende ske ved Traktorers Hjælp.

Traktorerne har muliggjort en hurtig Gennemførelse af Landbrugsoperationerne Foraar og Efteraar, hvad der specielt for det russiske Landbrug er af afgørende Betydning, da de klimatiske Forhold ofte indsnævrer Saa- og Høstperioderne meget stærkt. Traktorerne har desuden medført en langt bedre mekanisk Bearbejdelse af Jorden, som i sig selv er et Gode og desuden gør den stigende Anvendelse af Gødning langt mere effektiv. I 1933 efteraarspløjedes 25 Mill. ha. For 1937 er Programmet 65 Mill. ha mod ca. 50 Mill. ha Aaret forud.

Hele denne Amerikanisering af Landbrugsarbejdet virker ganske overvældende, naar man tænker paa, hvad det var for Arbejdsredskaber, der blev bragt i Anvendelse før Kollektiviseringen. For 1928 regner man saaledes med, at $\frac{1}{10}$ af Arealet til de vigtigste af Kornafgrøderne — Foraarskornet — pløjedes med Træpløve, $\frac{3}{4}$ af hele Saaningen skete med Haanden og Halvdelen af Kornet høstedes med Segl og Le.

Der er her Tale om en industriel Revolution i Landbruget af enorm Rækkevidde. Hvor man tidligere regnede med, at 24 Heste, 24 Plove og 24 Mand var nødvendige til at pløje 12 ha paa 1 Dag, kan man nu faa pløjet det samme Areal med 1 Larvefodstraktor (55—60 HK) og 1 Mand i et Skift.

Indhøstning af 13 ha ved Haandarbejde krævede 330 Mand og 30 Heste for at udføres paa 1 Dag; ved Brug af Heste, Slaamaskiner og Tærskværker kunde Arbejdet udføres med 32 Heste og 36 Mand. Nu kan dette Areal høstes og tærskes paa 1 Dag med en 16 Fods Combiner, 1 Stalingrad Traktor og 3 Mand. Det hævdes endda, at disse Tal kun er Gennemsnitsstørrelser.

Hvorledes Ruslands Forsyning med Levnedsmidler har udviklet sig i disse Aar, falder det udenfor denne lille Afhandlings Rammer at beskæftige sig med, ligesom der heller ikke skal gaas i Enkeltheder vedrørende Artellernes praktiske Funktionering. Mange Oplysninger herom er desuden af special, ganske usystematisk Karakter. Det vigtigste er jo imidlertid ogsaa at faa de store Hovedlinjer frem. Omdannelsen af det russiske Landbrug er ført saa langt igennem, at de nye Brug begynder at vise deres enorme Produktionsevne. Spørgsmaalet bliver da, om Rusland i sit Landbrugs Industrialisering har faaet et økonomisk Forspring, der stadig vil øges, og som til syvende og sidst vil betyde det samme eller mere end den industrielle Revolution i England paa Overgangen til det 19. Aarhundrede: Førstepladsen blandt Verdensmagterne. Hvad denne økonomiske og politiske Magt vil og kan bruges til fører bort fra vor Opgave, men stiller det russiske Landbrugs Omdannelse i dets verdenshistoriske Perspektiv.
